

NIEUWE INZICHTEN

door B. STOFFEL

De voordracht die Dr. Beversluis heeft gehouden op de voorjaarsvergadering van de N.B.V. over „de erfelijkheidsverschijnselen en de boschbouw” heeft mij verheugd als poging tot het bereiken van dieper inzicht in de toekomst van onzen boschbouw.

Dat ik over deze voordracht iets te zeggen heb spruit voort uit mijn belangstelling voor alles wat boschbouw betreft, niet uit critische overwegingen want het onderwerp van den spreker gaat daarboven uit.

Op landbouwgebied zegt Dr. Beversluis zijn alle gewassen door bewuste teelt (uit een oogpunt van nut en voordeel voor den mensch) verbeterd en veredeld. Een tak van bodemcultuur die tot voor kort hiervan afzijdig gehouden werd, is de boschbouw. De spreker is van meening dat wij wanneer het bosch als menschelijk bedrijfsobject wordt beschouwd, de uitspraak „dat de natuur altijd de beste ontwikkeling levert”, moeten opgeven. Wat daarna over „de pijnboom” gezegd wordt is mijns inziens niet in overeenstemming te brengen met de hedendaagsche inzichten in onzen praktischen boschbouw, waarbij het langzaam maar onherroepelijk verdwijnen van *Pinus silvestris* uit de West-Europeesche bosschen aan geen twijfel onderhevig is. *)

De pijnboom die sedert 1500 in ons land als boschboom voorkomt heeft in die eeuwen noch in Nederland noch in aangrenzende landen een boomgroei of boschontwikkeling vertoond, die ook slechts voor de helft de waarde van het Noord-Europeesche *Pinusbosch* nabijkomt.

Wanneer het mogelijk blijkt een *Pinus*-variëteit te vinden die in West-Europa groter voordeelen biedt dan de thans bestaande, zou daarmee niets gewonnen zijn omdat wij geen waardevolle bosschen op onze schrale zandgronden kunnen leggen zonder voorafgegane grondverbetering, boschgrondvorming.

Dat deze boschgrondvorming niet te verkrijgen is door een opstand van pijnboomen heeft de proefneming van eenige eeuwen voldoende uitgemaakt.

Zoodra de praktische boschbouwer geslaagd is in zijn pogingen tot vastlegging van de beschikbare watervoorraad in den bodem, en de pogingen tot boschgrondvorming door

* Dit is mijn persoonlijke meening.

grondbeschaduwning succes hebben, zal met veel grooter slagingskans de kwaliteit van het aan te leggen bosch bevorderd worden door een opstand van groenen douglas en eenige larix, Abies- en Picea-varieteiten, dan door pijnboomen.

Oorspronkelijk bestond het bosch in ons land uit loofhout, dat daarbij in later jaren de pijnboom gekomen is, vond zijn oorzaak in den wensch tot bebossching van de schrale zandgronden waar eik en beuk niet tot goede ontwikkeling konden komen. De naaldhoutsoort die het gemakkelijkst in verzuurden armen grond omhoog ging was de pijnboom. Zoodra wij echter onzen boschgrond verbeterd hebben zoeken wij naar waardevoller en grooter massa voortbrengende houtsoorten voor ons klimaat.

Dit is de toestand van onze hedendaagsche boschaanleg; de bedoeling van Dr. Beversluis zal geen boschbouwer uit het oog verliezen, maar daarvan liggen de resultaten nog in zulk een verschiet, dat het in onze ooren klinkt als toekomstmuziek.

De selectie van den pijnboom die thans in Noord-Europa algemeen wordt toegepast n.l. het bij afwerking laten staan van een aantal élite stammen voor zaadstrooiing moet op den duur merkbaar worden en het voortdurend verwijderen van misgroeide en ziekelijke exemplaren zal de goede werking van deze selectie verhaasten.

Wat ik omtrent de beschouwing over het Duitsche en Zwitsersche plenterbosch (van de laatste jaren) gelezen heb, is in wezen niet verschillend van de zienswijze van de boschbeheerders in Noord-Europa.

Ook dat plenterbosch behoudt de élite zaaddragende stammen en men verwijdert de stammen die minder wenschelijk zaad dreigen te geven.

Het oude begrip omtrent plenterbosch waar men steeds de beste stammen wegsloeg en ten slotte slechts brandhout en mismaakte boomen overhield heeft voor betere inzichten plaats gemaakt en dit inzicht is ook in Noord-Europa even gewijzigd als elders.

De Zweedsche boschbouwers die mijnsinziens tot de meest vooruitstrevenden behooren, hebben sinds lang de gelijkjarige gesloten opstand verworpen en daarmee ook de kaalslag. Hun leuze is: „behoudt de werkzame boschgrond”, geen kaalslag, geen grondbewerking. Waar de boschverpleging in goede handen is onderhoudt het bosch zich zelf.

Toen ik over deze dingen inlichtingen vroeg aan de opperhoutvester Uno Wallmo te Stockholm stuurde deze mij een boek geschreven in 1897 dus in de dagen dat van Schermbeek zijn leerlingen met nieuwe ideën bezielde. Al de meeningen van van Schermbeek vind ik terug in het boek van Uno Wallmo en deze zijn sinds dien niet achterhaald. Uno Wallmo die meer dan 30 jaar geleden naar

Duitschland, Oostenrijk en Zwitserland reisde om zich op de hoogte te stellen van de in die landen heerschende meeningen in den boschbouw is nog steeds in functie, en kan de gunstige resultaten van zijn in vroeger jaren zoo hard bestreden inzichten toonen: „Het bosch dat zich zelf onderhoudt”.

De bedrijfswaarde, de finantieele waarde van een houtsoort geeft den doorslag bij de resultaten van het boschbedrijf. De minachting in houthandelskringen voor grovedennenhout tegenover Noord-Europeesch grenenhout teekent de verhouding.

De groote waarde van blad en ook van naaldenval van vele boomsoorten betreffende de boschgrondvorming, is algemeen bekend. De pijnboom behoort niet tot die uitverkorenen en is reeds om die reden ongeschikt voor verbetering van de schrale zandgronden.

Het zoeken naar élite stammen van douglas, larix, zilverspar, fijnspar, om bij de naaldhoutsoorten te blijven voor zaadstrooïing, ligt ook in de bedoeling van Dr. Beversluis en is voor den praktischen boschbouwer ook de eenige weg om tot gewenschte resultaten te komen.

Wat moeder natuur voor ons verborgen houdt kan de modere wetenschap niet met een handgebaar te niet doen.

Het superieure Pinus-hout dat groeit op de breedtegraad en in de lijn Stockholm-Ladogameer-Oeralgebergte wordt nergens in Europa elders gevonden; ook niet in Noorwegen waar het atlantisch klimaat zijn invloed doet gelden.

De djatibosschen van Java hebben nimmer het superieure teakhout van Engelsch-Indië dat uit Moulmain komt kunnen voortbrengen ondanks een modern boschbeheer.

Toen ik vele jaren geleden een boschbouw tentoonstelling in Stockholm bezocht waar de resultaten van het cultuurbosch naast die van het natuurbosch vergeleken konden worden sprongen de tekortkomingen van het eerste zeer sterk in het oog, en het bewustzijn dat moeder natuur als leermeesteres niet ontbeerd kan worden, drong zich sterk aan mij op.

De prima Delitabak is evenmin als de superieure tarwe van Zuid-Rusland of de maïs uit de vroegere prairiën van Noord-Amerika elders door kunstmiddelen gelijkwaardig voort te brengen.

Wie in Nederland zijn werk in de fruitcultuur heeft zal ondervinden dat bij het aanleggen van aardbeibedden en frambozenteelt op akkers waar deze teelt nimmer voorkwam in de eerste drie jaren een buitengewoon overvloedigen oogst te verkrijgen is, maar dat de volgende jaren ondanks de best doorgevoerde bemesting en vernieuwing van het plantmateriaal de vroegere oogsten niet terugkomen.

Langs Rijn, Waal en IJssel is het roode IJsselvee beroemd als een superieur veeslag, gevoed door het gras van de uiterwaarden die door de rivieren bevoeid worden. Bij minder hooge waterstanden blijft deze bevoeiing nog al eens weg

en algemeen wordt thans de meening uitgesproken dat ook deze uiterwaarden door kunstmest versterkt een grooter oogst zullen kunnen voortbrengen. Onwillekeurig komt nu de vraag bij ons op, blijft de waarde van dit gras in alle opzichten gelijk aan het gras door rivieroverstroming verkregen?

Zou de beheerschende leiding van natuurprocessen in door den mensch gewilde richting ook op boschbouw even toepasselijk kunnen geacht worden als op landbouw?

Voorshands twijfel ik.
